Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1. Նախաբան..3
2. Թեստի կառուցվածքը...4
3. Թեստի բովանդակությունը..6
4. Բովանդակային դասիչ...7
5. Թեստի թեմատիկ-բովանդակային բաշխումը……………...........20
6. Բացատրություններ առաջադրանքների կատարման վերաբերյալ...21
7. Առաջադրանքների նմուշներ…..…………………......................26
8. Պատասխանների ձևաթուղթը..33
9. Պատասխանների ձևաթղթի լրացման կարգը….........................34
10. Դասագրքերում առկա վրիպակներ……………………………..35
11. Հանձնարարվող գրականություն..39

Տպագրվել է Գնահատման և թեստավորման կենտրոնում:
Տպաքանակը՝ 40500 օրինակ, 40 էջ:
Ք. Երևան, Այգեստան 9/4, հեռ. 57.63.37
Գրքույկը վաճառքի ենթակա չէ:
www.atc.am

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

Ո Ւ Ղ Ե Ց Ո Ւ Յ Ց

ԵՐԵՎԱՆ 2011

ՀՏԴ 373:941(479.25)
ԳՄԴ 74.2+63.3(2Հ)
Հ 282

Կազմեցին՝

ՀՈՎԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ - պատմական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ

ՍԵՎԱԿ ՄԵԼԻՔՅԱՆ - պատմական գիտությունների թեկնածու, Գնահատման և թեստավորման կենտրոնի գլխավոր մասնագետ

ԱՐԱՄ ՆԱԶԱՐՅԱՆ - պատմական գիտությունների թեկնածու, Կրթության ազգային ինստիտուտ

ԱՇՈՏ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ - ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ

ԷԴՎԱՐԴ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ - պատմական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ

Խմբագիր՝ ՀՈՎԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Հ 282 Հայոց պատմություն: Պետական ավարտական և միասնական քննության ուղեցույց.- Եր.: Գնահատման և թեստավորման կենտրոն, 2011.- 40 էջ:

ԳՄԴ 74.2+63.3(2Հ)

ISBN 978-9939-805-67-2

© Գնահատման և թեստավորման կենտրոն, 2011թ.

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Հանձնարարվող գրականություն

1. «Հայոց պատմություն», ավագ դպրոցի 10-րդ դասարանի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի դասագիրք Ա. Մելքոնյանի և Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ, Եր., 2009:

2. «Հայոց պատմություն», ավագ դպրոցի 11-րդ դասարանի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի դասագիրք Ա. Մելքոնյանի և Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ, Եր., 2010:

3. «Հայոց պատմություն», ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի դասագիրք Ա. Մելքոնյանի և Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ, Եր., 2011:

էջ 51, 1-ին սյունակ, վերևից 6-րդ տող 2005 թ. նոյեմբերի 25-ին	2005 թ. նոյեմբերի 27-ին
էջ 104, 1-ին սյունակ, վերևից 8-րդ տող 1933 թ.	1938 թ.

ՆԱԽԱԲԱՆ

«Հայոց պատմություն» առարկայի ուղեցույցի նպատակն է հստակեցնել քննական առարկայի թեմատիկ-բովանդակային սահմանները, որոնք ուղենիշ պիտի ծառայեն շրջանավարտների, դիմորդների, ինչպես նաև թեստեր կազմողների համար: Ուղեցույցում հիմնականում լուսաբանված են հետևյալ հարցերը. թեստի կառուցվածքը, բովանդակային դասիչը, թեմատիկ-բովանդակային բաշխումը, առաջադրանքների կատարման վերաբերյալ բացատրություններ, պատասխանների ձևաթղթի լրացման կարգը: Տրված են նաև առաջադրանքների նմուշներ` ըստ մակարդակների և տիպերի:

Թեստում պահպանվում է առաջադրանքների նույնատիպության` ընտրովի պատասխաններով առաջադրանքների սկզբունքը:

Սույն ուղեցույցը լուսաբանում է թեստերի բովանդակությունը, պարզաբանում առաջադրանքների առանձնահատկությունները, ինչպես նաև օգնում հաղթահարելու դրանց լուծման հնարավոր դժվարությունները:

ԹԵՍՏԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Քննական թեստը պարունակում է ընտրովի պատասխաններով 80 առաջադրանքներ: Այն կազմված է Ա և Բ մակարդակներից: Ա մակարդակը պարունակում է 50 առաջադրանք (1-50-րդ), իսկ Բ մակարդակը` 30 առաջադրանք (51-80-րդ):

Ամփոփիչ ատեստավորման համար հանրակրթական դպրոցի շրջանավարտների պատրաստվածության մակարդակը ստուգվում է Ա մակարդակով, իսկ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունվելու վկայագիր ստանալու համար` Ա և Բ մակարդակները ընդգրկող միասնական տարբերակով:

Քննական թեստում առաջադրանքները ըստ տիպերի դասակարգված են հետևյալ սկզբունքով.

Ա մակարդակում`

- տարեթվերի իմացություն,
- փաստերի և երևույթների իմացություն,
- պատմական տերմինների և հասկացությունների, իմացություն,
- պատմական իրադարձությունների ու երևույթների, պատճառների և հետևանքների իմացություն,
- դեպքերի հաջորդականության իմացություն,
- աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ,
- համապատասխանեցում:

Բ մակարդակում առաջադրանքների դասակարգումը հիմնականում կատարվել է նույն սկզբունքով: Տարբերությունն այն է, որ Ա մակարդակի տարեթվերի իմացություն, փաստերի և երևույթների իմացություն և աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ երեք տիպի առաջադրանքների փոխարեն մտցվել է նոր տիպի առաջադրանք, որը դիմորդից պահանջում է պատմական փաստերի համադրման և խմբավորման ունակություն:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

էջ 67, 2-րդ սյունակ, ներքևից 3-4-րդ տողեր 1869 թ.` պատրիարք դառնալուց հետո, Մկրտիչ Խրիմյանի սահմանադրությունը	1869 թ.` Մկրտիչ Խրիմյանի պատրիարք դառնալուց հետո, սահմանադրությունը
էջ 72, 2-րդ սյունակ, ներքևից 8-9-րդ տողեր Համաձայն ընկերության անդամները, գաղտնիության սկզբունքի`	Գաղտնիության սկզբունքի համաձայն` ընկերության անդամները
էջ 80, 1-ին սյունակ, վերևից 1-ին տող 1890-ական թթ. սկզբներին	1890-ական թթ.
էջ 81, 1-ին սյունակ, վերևից 9-րդ տող ապա նրանց հետ միացել	ապա Գուրգենի հետ միացել
էջ 109, 1-ին սյունակ, վերևից 20-րդ տող` Լավատես էր Նուբար	Լավատես էր Պողոս Նուբար
էջ 116, 1-ին սյունակ, ներքևից 2-րդ տող միավորվեցին խմբի հետ	միավորվեցին Վարդանի խմբի հետ
էջ 184, 2-րդ սյունակ, ներքևից 18-րդ տող Երևանի և Էջմիածնի գավառների կեսը	Երևանի գավառի կեսը
էջ 186, 2-րդ սյունակ, վերևից 9-րդ տող Հունիսի 21-23-ը	1919 թ. հունիսի 21-23-ը
էջ 189, 1-ին սյունակ, վերևից 22-րդ տող Արշակ Շուխասյանը	Արշակ Ղուկասյանը
էջ 189, 2-րդ սյունակ, ներքևից 18-րդ տող Հայաստանի ժողովրդական կուսակցությունը	Հայ ժողովրդական կուսակցությունը

12-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
էջ 9, 2-րդ սյունակ, վերևից 18-րդ տող 1928 թ. դեկտեմբերից	1929 թ. դեկտեմբերից

էջ 150, 2-րդ սյունակ, վերևից 1-ին տող 851 թ.	850 թ.
էջ 153, 2-րդ սյունակ, վերևից 18-19-րդ տողեր՝ հարստության հիմնադիր Վասիլ I կայսրը (867-1057 թթ.)	հարստության (867-1057 թթ.) հիմնադիր Վասիլ I կայսրը
էջ 158, 2-րդ սյունակ, վերևից 13-րդ տող՝ Վասիլ	Հաջորդ տարի Վասիլ
էջ 164, 2-րդ սյունակ, ներքևից 12-13-րդ տողեր՝ այդ երկրամասի թագավոր: Արաբներն	Հայոց թագավոր: Արծրունիներն
էջ 166, 1-ին սյունակ, 7-րդ տող մահացավ 1001 թ. և Վասիլ II-ը	մահացավ և Վասիլ II-ը 1001 թ.
էջ 169, 2-րդ սյունակ, վերևից 12-րդ տող Սմբատավան	Սմբատաբերդ
էջ 177, 2-րդ սյունակ, վերևից 7-րդ տող՝ Կուրոպալատին	Կյուրապաղատին
էջ 209, 1-ին սյունակ, վերևից 1-ին տող բանակցություններից	բանահյուսություններից
էջ 209, 1-ին սյունակ, ներքևից 16-րդ տող Վարդան Մամիկոնյաններ	Մամիկոնյաններ
էջ 218, 1-ին սյունակ, ներքևից 9-րդ տող՝ վանքին կից	վանքի մոտ
էջ 218, 1-ին սյունակ, ներքևից 9-րդ տող՝ և	ինչպես և
էջ 227, 2-րդ սյունակ, ներքևից 13-րդ տող՝ կյանքն	կյանքի ավարտն

11-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
էջ 26, 1-ին սյունակ, վերևից 3-4-րդ տողեր Սեֆյան Իրանի	Իրանի

Ա և Բ մակարդակներում առաջադրանքների տիպերը ներկայացված են հետևյալ համամասնությամբ.

Առաջադրանքների տիպերը	Ա մակարդակ	Բ մակարդակ
• տարեթվերի իմացություն	12 (1-8, 23-26)	
• փաստերի և երևույթների իմացություն	14 (9-16, 27-30, 41-42)	
• պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն	4 (17-18, 31-32)	4 (54-55, 70-71)
• պատմական իրադարձություն-ների ու երևույթների պատճառների և հետևանքների իմացություն	4 (33-34, 43-44)	6 (56-58, 72-74)
• դեպքերի հաջորդականության իմացություն	8 (19-22, 35-36, 45-46)	6 (59-62, 75-76)
• աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ	4 (37-38, 47-48)	
• համապատասխանեցում	4 (39-40, 49-50)	6 (66-69, 79-80)
• պատմական փաստերի համադրում և խմբավորում		8 (51-53, 63-65, 77-78)

ԹԵՍՏԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թեստում ընդգրկված առաջադրանքները ներառելու են հայոց պատմության 2008 թ. ծրագրի հիման վրա ստեղծված՝ ավագ դպրոցի 10-12-րդ դասարանների դասագրքերում ամփոփված նյութը: Նման ընտրությունը թելադրված է այն բանով, որ հիմնական և ավագ դպրոցների հայոց պատմության դասագրքերն ակնհայտորեն տարբերվում են ինչպես իրադարձությունների մեկնաբանություններով, այնպես էլ թեստավորման ենթակա փաստական նյութի բովանդակությամբ, ինչը բացառում է դրանց միաժամանակյա օգտագործումը թեստային առաջադրանքների կազմման համար: Մյուս կողմից, նկատի ունենալով բոլոր դիմորդների համար հավասար պայմաններ ապահովելու անհրաժեշտությունը և ավագ դպրոցի հումանիտար հոսքի «Հայոց պատմության» դասագրքերի փաստական նյութով ծանրաբեռնված լինելը, նախապատվություն է տրվել ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ Ա. Մելքոնյանի ու Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ լույս տեսած ավագ դպրոցի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի 10-12-րդ դասարանների «Հայոց պատմության» դասագրքերին: Ուղեցույցի բովանդակային դասիչը կազմվել է այդ դասագրքերի և ավագ դպրոցի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի հայոց պատմության 2008 թ. ծրագրի հիման վրա:

Նկատի ունենալով, որ վերոնշյալ դասագրքերում տեղ գտած որոշ նյութեր, մեկնաբանություններ և ձևակերպումներ տեղիք են տալիս տարընթերցումների ու մասնագիտական տարակարծությունների, դասագրքերի այդ հատվածները չեն ընդգրկվել բովանդակային դասիչում: Չեն ընդգրկվել նաև որոշ թեմաներ, որոնք, մեր կարծիքով, մեծ կարևորություն չունեն:

Դասագրքերում առանձին դեպքերում առկա են ակնհայտ տարբերություններ բուն տեքստերում օգտագործված տարեթվերի և գրքի վերջում զետեղված «Ժամանակագրություն» խորագրով ցանկերի միջև: Տարընկալումների տեղիք չտալու համար ժամանակագրական բնույթի թեստային առաջադրանքներին պատասխանելիս շրջանավարտը պետք է հիմք ընդունի բացառապես դասագրքերի բուն տեքստերում տեղ գտած տարեթվերը, եթե դրանք վրիպակներ չեն (տես՝ «Դասագրքերում առկա վրիպակներ» բաժին):

Ավագ դպրոցի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի 10-12-րդ դասարանների «Հայոց պատմություն» դասագրքերում աղբյուրները համեմատաբար քիչ են ներկայացված, այդ պատճառով կրճատվել է «Աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ» առաջադրանքների թիվը և Բ մակարդակում դրա հաշվին ավելացվել են «Պատմական փաստերի համադրում և խմբավորում» առաջադրանքները:

Դասագրքերում առկա վրիպակներ

Հարգելի դիմորդ

Հավանաբար նկատել ես, որ «Հայոց պատմություն» առարկայի դասագրքերում կան որոշ անճշտություններ և տպագրական սխալներ: Տեղեկացնում ենք, որ պետական ավարտական և միասնական քննությունների քննական թեստերում տվյալ թեմաների ընդգրկման դեպքում ճիշտ պատասխան է համարվելու ոչ թե դասագրքում առկա վրիպակը, այլ ստորև բերված աղյուսակում դրանց ճշգրտված տարբերակները:

10-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
էջ 62, 1-ին սյունակ, ներքևից 11-12-րդ տողեր Պտղոմեոս IX	Պտղոմեոս XI
էջ 74, 1-ին սյունակ, վերևից 17-րդ տող՝ (Ք. ա. 2- Ք. ա. 1 թթ.)	(Ք. ա. 2- Ք. հ. 1 թթ.)
էջ 75, 2-րդ սյունակ, վերևից 16-րդ տող՝ Զենոն-Արտաշեսից հետո Հռոմը	Զենոն-Արտաշեսից հետո՝ մոտ մեկ տարի անց, Հռոմը
էջ 96, 2-րդ սյունակ, ներքևից 6-րդ տող՝ Երնջակ	Դերջան
էջ 96, 2-րդ սյունակ, վերևից 12-13-րդ տողեր Դարանաղյաց	Եկեղյաց
էջ 100, 1-ին սյունակ, ներքևից 7-8-րդ տողեր՝ Ամֆիկատրես	Ամֆիկրատես
էջ 124, 1-ին սյունակ, ներքևից 18-րդ տող՝ Դարանաղիում:	Դարանաղիում, որտեղ ևս ամփոփված էին հայ Արշակունիներ:
էջ 137, 1-ին սյունակ, վերևից 18-րդ տող՝ Վաղարշակի	Վարշակի
էջ 148, 2-րդ սյունակ, վերևից 10-րդ տող՝ նահանգի	գավառի

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱԹՂԹԻ ԼՐԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Պատասխանների ձևաթղթում յուրաքանչյուր առաջադրանքի համար տրված են չորս վանդակներ: Առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը ձևաթղթում անցկացնելու համար տվյալ համարին համապատասխան վանդակում անհրաժեշտ է դնել «X» նշանը: Օրինակ`

8 Ե՞րբ է ստորագրվել Սևրի խաղաղության պայմանագիրը.

1) 1918 թ. հունիսի 4-ին
2) 1919 թ. հունվարի 18-ին
3) 1920 թ. օգոստոսի 10-ին
4) 1921 թ. մարտի 16-ին

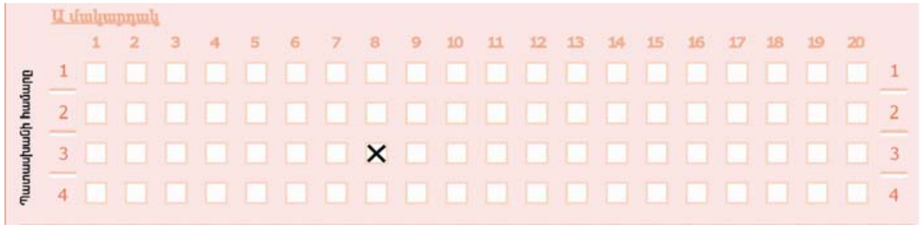

Եթե դիմորդը ցանկանում է ուղղել իր սխալ նշումը, ապա պատասխանների ձևաթղթում ***«Սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղը»*** հատվածում պետք է գրանցի առաջադրանքի համարը և կատարի նոր նշում` հետևյալ ձևով.

սխալ նշում ուղղված տարբերակ

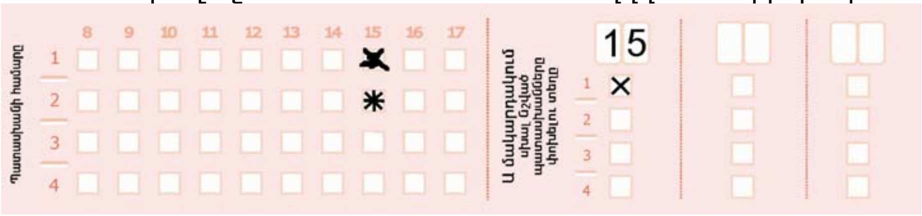

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԻՉ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Հայկական քաղաքակրթության ձևավորման պատմաաշխարհագրական պայմանները

Հայկական լեռնաշխարհի դիրքը: Խոշոր գետերը: Վարչական բաժանումը:

ԲԱԺԻՆ 1. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԲՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հայոց ծագումնաբանությունը

Հայոց ծագումնաբանության հարցը: Հնդեվրոպական նախահայրենիքը: Հայոց ծագումնաբանության վերաբերյալ ավանդազրույցները: Հայերի ծագման հարցը արդի պատմագիտության մեջ:

Վաղ պետական կազմավորումները (Ք. ա. III հազարամյակ - Ք. ա. I հազարամյակի սկիզբ)

Հայկազունների Այրարատյան թագավորությունը:

ԲԱԺԻՆ 2. ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Վանի համահայկական թագավորությունը

Վանի թագավորության կազմավորումն ու հզորացումը: Արգիշտի I: Տուշպա (Տոսպ, Վան) մայրաքաղաքի հիմնումը: Իշպուինիի գահակալությունը: Թագավորության հզորացումը Մենուայի գահակալության շրջանում: Արգիշտի I: Արգիշտի I-ի տերության և ազդեցության ոլորտների աշխարհագրությունը:

Վանի տերությունը Սարդուրի II-ի և նրա հաջորդների օրոք: Թագավորության անկումը: Սարդուրի II. Չորս ծովերի տերությունը: Ասորեստանի դիրքերի ամրապնդումը: Վանի թագավորությունը Ք.ա. VIII դարի վերջին և Ք.ա. VII դարի առաջին կեսին: Թագավորության անկումը:

Վանի թագավորության պետական կարգը և բանակը: Պետական կարգը: Հայկական պետականության զարգացումը: Բանակը:

Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունը

Հայաստանը Ք. ա. VII դարավերջից մինչև Ք. ա. 330-ական թվականները: Սկայորդի և Պարույր Հայկազուններ: Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունը Ք. ա. VI դարում: Բեհիսթունյան արձանագրությունը Հայաստանի և հայերի մասին: Հայաստանը Աքեմենյան տերության կազմում:

Հայոց թագավորությունները Ք. ա. 331-201 թվականներին: Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Հայաստանի անկախության վերականգնումը: Հայկական թագավորությունները և Սելևկյան տերությունը:

Հայկազուն-Երվանդականների թագավորության պետական կարգը: Պետական կարգը: Թագավորության տարածքը, վարչական բաժանումը և բանակը:

Մեծ Հայքի Արտաշեսյանների թագավորությունը

Նոր հարստության հիմնումը: Արտաշես I: Արտաշես I-ի գահակալումը: Հայկական հողերի վերամիավորումը: Մեծ Հայքի միջազգային հեղինակության աճը: Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը: Հողային բարեփոխումը: Ռազմավարչական և այլ բարեփոխումներ:

Հայաստանը աշխարհակալ տերություն: Տիգրան II Մեծ: Տիգրան II-ի գահակալությունը: Հայ-պոնտական դաշինքը և Կապադովկիայի նվաճումը: Հայ-պարթևական պատերազմը: Ասորիքի գրավումը: Տերության տարածքը, բնույթը, բնակչությունը: Տիգրանակերտի կառուցումը:

Ռազմաքաղաքական նոր իրադրությունը Առաջավոր Ասիայում: Հռոմեա-պոնտական հակամարտությունը: Հայ-հռոմեական պատերազմի առաջին փուլը: Արածանիի ճակատամարտը: Հայ-հռոմեական պատերազմի երկրորդ փուլը: Արտաշատի պայմանագիրը: Տիգրան Մեծը՝ սերունդների հիշողության մեջ:

Հայաստանի պայքարն ընդդեմ Հռոմի ծավալապաշտական քաղաքականության: Արտավազդ II: Արտավազդ II-ի գահակալությունը: Հռոմեա-պարթևական պատերազմը և Հայաստանը: Անտոնիոսի արշավանքները:

Արտաշեսյան թագավորության անկումը: Արտաշես II: Վերջին Արտաշեսյանները:

Մեծ Հայքի Արշակունյաց թագավորությունը I-III դարերում

Հայաստանը և Հռոմի ու Պարթևստանի մրցակցությունը: Մեծ Հայքի թագավորությունը դրածո թագավորների օրոք: Հայաստանը և հռոմեա-պարթևական հակամարտությունը: Տասնամյա պատերազմը, Հռանդեայի պայմանագիրը:

Մեծ Հայքի թագավորությունում Արշակունիների գահակալումը: Տրդատ I Արշակունին՝ Մեծ Հայքի թագավոր: Սանատրուկ II: Վաղարշապատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը: Մեծ Հայքում Արշակունիների ժառանգական իշխանության հաստատումը:

Մեծ Հայքը III դարում: Թագավորության հասարակական կյանքը: Հայ-պարսկական և հայ-հռոմեական հարաբերությունները: Տրդատ III Մեծի գահակալումը: Մծբինի հաշտությունը: Պետական կարգը Արշակունիների օրոք:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱԹՈՒՂԹԸ

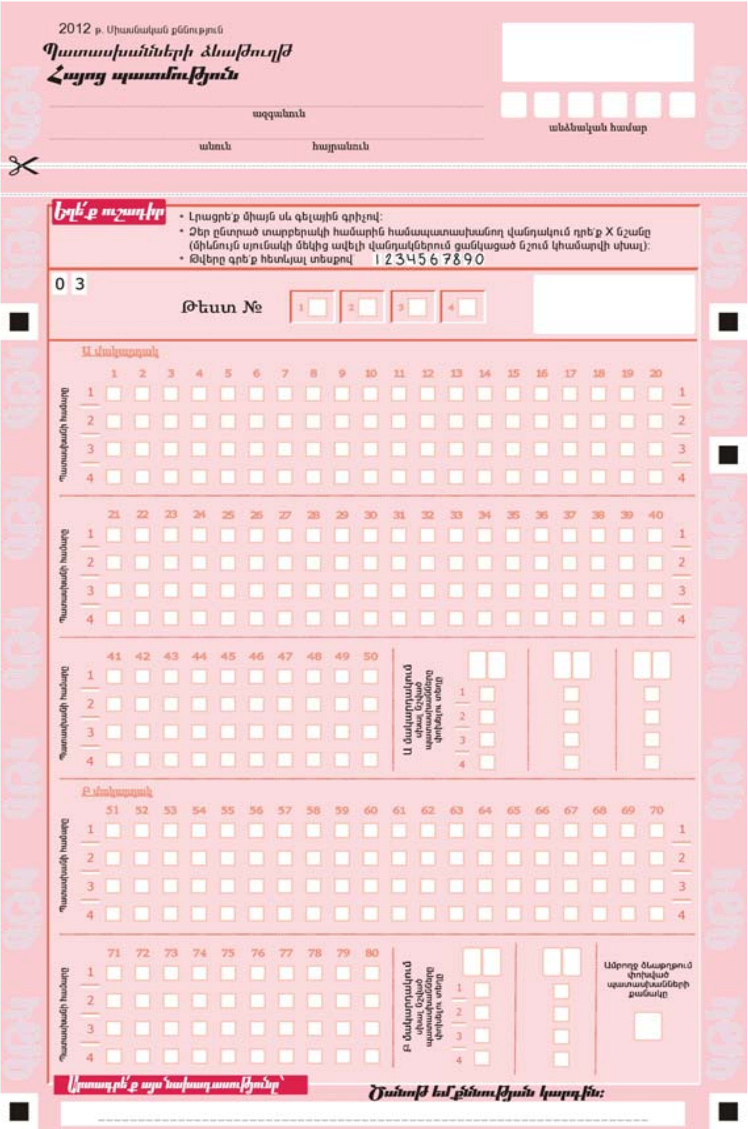

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դիմորդը կարող է թեստ-գրքույկի դատարկ մասերում սևագրություն կատարել: Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը, որի ճիշտ լրացումից է կախված դիմորդի քննական միավորը:

Համապատասխանեցում

16 Պատմական գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց զբաղեցրած պաշտոնների հետ.

1. Հ. Հախվերդյան — ա) արդարադատության նախարար
2. Խ. Կարճիկյան — բ) զինվորական նախարար
3. Ա. Մանուկյան — գ) ֆինանսների նախարար
4. Գ. Պետրոսյան — դ) ներքին գործերի նախարար
5. Ա. Խատիսյան — ե) մշակույթի նախարար
6. Հ. Քաջազնունի — զ) արտաքին գործերի նախարար
   — է) նախարար-նախագահ

1) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-ե, 5-զ, 6-է
2) 1-բ, 2-գ, 3-դ, 4-ա, 5-զ, 6-է
3) 1-բ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-զ, 6-զ
4) 1-ե, 2-է, 3-բ, 4-ա, 5-զ, 6-զ

17 Համապատասխանեցնել իրադարձությունը, տարեթիվը, գործչի անունը: Պատասխանները լրացնել առաջին խմբում առաջարկված հերթականության համաձայն:

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Վանի ինքնապաշտպանության սկիզբը	1	1895 թ. հոկտեմբեր	1	Նիկոլ Դուման
2	Խանասորի արշավանքը	2	1898 թ. հոկտեմբերի 20	2	Մկրտիչ Ավետիսյան
3	Զեյթունի ապստամբության սկիզբը	3	1896 թ. հունիսի 3	3	Մեծն Մուրադ
4	Սասունի հերոսամարտի ավարտը	4	1894 թ. օգոստոսի վերջ	4	Աղբյուր Սերոբ
		5	1897 թ. հուլիսի 25	5	Աղասի

1)

1	3	2
2	5	1
3	1	5
4	4	3

2)

1	5	2
2	2	1
3	1	4
4	4	3

3)

1	3	2
2	5	1
3	1	4
4	2	5

4)

1	5	2
2	4	1
3	1	5
4	2	3

ԲԱԺԻՆ 3. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Հայկազուն-Երվանդականների ժամանակաշրջանի մշակույթը
Առասպելները: Դիցարանը:

Հայկական մշակույթը հելլենիզմի դարաշրջանում
Հելլենիստական դարաշրջանը և Հայաստանը: Հայկական մշակույթի զարգացման առանձնահատկությունները: Հելլենիստական դարաշրջանը և Հայաստանը: Հայոց դիցաշխարհը և կրոնական պատկերացումները:
Հայ հին դպրությունը. հայկական մեհենագրությունը և օտար գրահամակարգերի կիրառումը: Պատմագրությունը և գրականությունը: Թատրոնը:
Շինարարության զարգացումը և ճարտարապետությունը: Քանդակագործությունը և կիրառական արվեստը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

ԲԱԺԻՆ 1. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒՄԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԱՐԺԵՀԱՄԱԿԱՐԳԻՆ

Քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն: Ավատատիրության հաստատումը
Քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն: Հայ առաքելական եկեղեցու հիմնադրումը: Քաղաքական և կրոնական վիճակի բարդացումը: Տրդատ III Մեծի գահակալության օրոք Սբ. Գրիգորի գործունեությունը: Հայ առաքելական եկեղեցու նվիրապետության հաստատումը: Ազգային և քրիստոնեական արժեքների ներդաշնակումը: Քրիստոնեության ընդունման պատմական նշանակությունը:
Ավատատիրության հաստատումը Հայաստանում: Ավատատիրական հարաբերությունների ձևավորումը: Ավատատիրական հողատիրության ձևերը: Ավատատիրական աստիճանակարգը: Պետական կառավարման համակարգը: Բանակը: Բնակչությունը:

Արշակունյաց թագավորությունը IV դարում և V դարի սկզբին
Պայքար կենտրոնական իշխանության ուժեղացման համար: Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Տրդատ III Մեծի օրոք: Խոսրով III Կոտակի քաղաքականությունը: Տիրանի գահակալությունը:
Արշակ II և Պապ թագավորների քաղաքականությունը: Ներքաղաքական իրավիճակը: Արշակ II-ի քաղաքականությունը և պարսկա-հռոմեական պատերազմը: Հայ-պարսկական պատերազմը: Արշակ II-ի և Վասակի դավադրական սպանությունը: Պապ թագավորի գահակալությունը: Պապի բարեփոխումները:

Հայոց Արշակունյաց թագավորության մայրամուտը: Վարազդատի գահակալությունը և Մուշեղ սպարապետի ծրագիրը: Արշակ III-ի գահակալությունը և Մանվել սպարապետը: Հայաստանի պարսկա-հռոմեական բաժանումը և Խոսրով IV-ի միավորիչ ջանքերը: Վռամշապուհի համապետական գործունեությունը: Հայ Արշակունիների հարստության անկումը և դրա հետևանքները:

Հայկական պետականության նախարարական շրջանը

Արևելյան Հայաստանի մարզպանական կարգավիճակը: Վարդանանց պատերազմը: Նախարարական համակարգը: Հայ ժողովրդի վիճակի ծանրացումը: Ապստամբության սկիզբը և ծավալումը: Խաղխաղի ճակատամարտը: Ավարայրի ճակատամարտը: Վարդանանց պատերազմի արդյունքները:

Վահան Մամիկոնյանի գլխավորած ապստամբությունը 481-484 թթ.: Մարզպանական Հայաստանի քաղաքական իրավիճակը: Ապստամբական պայքարը: Նվարսակի պայմանագիրը:

Հայաստանը VI դարում: Վաչագան Բարեպաշտի թագավորությունը Հայոց Արևելից կողմերում: Քաղաքական իրավիճակը և Դվինի 506 թ. ժողովը: Արևմտյան Հայաստանը VI դ. առաջին կեսին: 571 թ. ապստամբությունը և պարսկա-բյուզանդական 20-ամյա պատերազմը: Հայաստանի 591 թ. պարսկա-բյուզանդական բաժանումը:

Հայաստանը VII դարում: Պարսկա-բյուզանդական պատերազմի վերսկսումը: Հայաստանի քաղաքական վիճակը VII դարի 20-30-ական թթ.: Հայաստանը և արաբների զավթողական պատերազմները: Հայ-արաբական պայմանագիրը: Հայաստանի անկախության վերականգնումը:

Հայ նախարարական համակարգը արաբական խալիֆայության գերիշխանության շրջանում: «Արմինիա» փոխարքայության կազմավորումը: Հակաարաբական ապստամբությունները VIII դարի առաջին կեսին: 774-775 թթ. ապստամբությունը: Հայկական իշխանական տների հզորացումը: 850-855 թթ. ապստամբությունը:

ԲԱԺԻՆ 2. ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶԱՐԳԱՑԱԾ ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ

Հայաստանի Բագրատունյաց թագավորությունը

Հայաստանի անկախության վերականգնումը և ամրապնդումը: Հայկական պետականության վերականգնման նախադրյալները: Հայկական թագավորության վերականգնումը. Աշոտ I Բագրատունին: Երկրի անկախության ամրապնդումը. Սմբատ I, Աշոտ II Երկաթ:

Բագրատունյաց Հայաստանի վերելքը: Պետության բարգավաճումը. Աբաս Բագրատունին, Աշոտ III Ողորմած, Սմբատ II: Անին՝ մայրաքաղաք:

1) բ, գ, ե
2) բ, գ, զ
3) ա, դ, զ
4) գ, դ, ե

Դեպքերի հաջորդականության իմացություն

14 Ճակատամարտերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ:

ա) Արծնիի
բ) Կոտմանի
գ) Դողսի
դ) Մանազկերտի
ե) Վարդանակերտի
զ) Ծումբի
է) Սևանի
ը) Արճեշի
թ) Արյան լճի
ժ) Բերդուսի

1) ե, ը, ա, թ, գ, է, զ, դ, ժ, բ
2) ե, ը, ա, գ, է, թ, ժ, զ, բ, դ
3) ը, ա, ե, թ, գ, է, բ, զ, ժ, դ
4) ը, ա, ե, ժ, թ, գ, է, զ, դ, բ

15 Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են ստորև բերված դեպքերի շարքի հաջորդականությունը:

ա) «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի լույս ընծայումը:
բ) Հ. Արղությանի և Հ. Լազարյանի կողմից Հայաստանի ազատագրության և հայ-ռուսական դաշնագրի նախագծի կազմումը:
գ) Ասլանդուզի ճակատամարտը:
դ) Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն» աշխատության լույս տեսնելը Պետերբուրգում ռուսերենով:
ե) Գյուլիստանի պայմանագրի կնքումը:
զ) Փոքր Ղարաքիլիսայի ճակատամարտը:

1) դ, զ
2) գ, դ
3) ա, ե
4) ե, զ

Պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն

12 Հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը:

1) Կենտրոնական գործադիր կոմիտե (Կենտգործկոմ)
2) Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ (Ժողկոմխորհ)
3) խորհուրդ
4) լիազոր կոնֆերանս
5) խորհուրդների համագումար

ա) խորհրդային իշխանության տեղական գործադիր նշանակովի մարմին
բ) Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի ներկայացուցիչների համաժողով, որը հաստատեց Անդրդաշնություն կազմելու մասին միութենական պայմանագիրը
գ) ՀՍԽՀ օրենսդիր իշխանության մարմին
դ) խորհրդային պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմին
ե) խորհրդային տարիներին երկրի գործադիր իշխանության մարմին
զ) խորհրդային իշխանության տեղական ընտրովի մարմին

1) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-դ, 5-բ
2) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-բ, 5-գ
3) 1-գ, 2-ե, 3-զ, 4-բ, 5-դ
4) 1-ե, 2-գ, 3-զ, 4-դ, 5-բ

Պատմական իրադարձությունների ու երևույթների պատճառների և հետևանքների իմացություն

13 Փաստարկներից ընտրել երեքը, որոնք ճիշտ են պարզաբանում 1723 թ. թուրքական բանակի դեպի Անդրկովկաս արշավելու պատճառները:

Թուրքիան նպատակ ուներ…

ա) բացառել ապստամբ աֆղանների ներխուժումը թուրքական տարածքներ:
բ) նվաճել Անդրկովկասը և Պարսկաստանի արևմտյան նահանգները:
գ) ճնշել հայ և վրաց ժողովուրդների ազատագրական շարժումները:
դ) օգնել Պարսկաստանին հետ մղելու լեզգիների արշավանքները:
ե) թույլ չտալ հայ և վրաց գործիչների հետագա բանակցությունները Արևմուտքի հետ:
զ) խոչընդոտել տարածաշրջանում ռուսական ազդեցության ուժեղացմանը:

Բագրատունյաց թագավորության հզորացումը X դ. վերջին և XI դ. սկզբին. Գագիկ I:

Պետական կառավարման համակարգը: Տնտեսության վերելքը: Պետական կարգը: Տնտեսական կյանքի զարգացումը: Քաղաքները:

Բագրատունյաց թագավորության մասնատումն ու անկումը: Կենտրոնացված պետություն ստեղծելու ջանքերը: Ենթակա թագավորությունների առաջացումը: Բյուզանդիայի նվաճողական քաղաքականությունը: Պայքար պետականության պահպանման համար. Գագիկ II:

Հայոց պետականությունը XI - XIV դարերում

Հայաստանը XI դարի երկրորդ կեսին: Հայաստանում կենտրոնական թագավորության անկման հետևանքները: Հայկական թագավորությունները և իշխանությունները: Հայաստանը սելջուկ-թուրքերի արշավանքների շրջանում:

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը օտար նվաճողների դեմ (XII-XIV դարեր): Պայքար սելջուկ թուրքերի և մահմեդական ամիրայությունների դեմ: Զաքարյանների իշխանապետությունը Հայաստանում: Իշխանական նոր տները: Մոնղոլական ասպատակությունները: Պայքար թաթար-մոնղոլական տիրապետության դեմ:

Կիլիկյան Հայաստանը

Հայկական պետականության առաջացումը Կիլիկիայում: Հայկական պետականության առաջացման նախադրյալները: Հայկական իշխանությունների առաջացումը: Հայկական պետության առաջացումը Կիլիկիայում. Ռուբեն I:

Կիլիկյան Հայաստանի ամրապնդումը: Հայոց թագավորության վերականգնումը: Պայքար Դաշտային Կիլիկիայի համար: Ռուբինյան իշխանության ընդլայնումը և ամրապնդումը: Քաղաքական իրավիճակը Մերձավոր Արևելքում XII դ. վերջին: Թագավորության հռչակումը. Լևոն I Մեծագործ:

Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը XIII-XIV դարերում: Հեթումյան արքայատոհմի հաստատումը: Հայ-մոնղոլական դաշինքը: Կիլիկյան Հայաստանը մոնղոլների և մամլուքների միջև: Կիլիկիայի հայկական թագավորության թուլացումը և անկումը:

Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը: Արքունիքը և բանակը:

ԲԱԺԻՆ 3. ՀԱՅՈՑ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՒՇ ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ

Կորուստների և վերականգնումի ժամանակաշրջան (XV դար - XVII դարի առաջին կես)

Հայաստանը XV դարում: Պայքար վաչկատուն ցեղերի դեմ: Ամենայն հայոց կաթողիկոսության վերահաստատումը Ս. Էջմիածնում: Հայոց եկեղեցու նվիրապետական աթոռները:

Հայաստանը XVI դարում և XVII դարի առաջին կեսին: Քաղաքական դրությունը Մերձավոր Արևելքում XVI դարի սկզբին: Հայաստանը և թուրք-պարսկական պատերազմները: Հայ բնակչության բռնագաղթը:

Հայաստանի ազատագրության համար պայքարի աշխուժացումը: Հայոց թագավորության վերականգնման փորձը Աղթամարում: Հայաստանի ազատագրության պայքարի նոր փուլի սկզբնավորումը: Արցախի, Սյունիքի մելիքությունները, Զեյթունի իշխանությունը:

ԲԱԺԻՆ 4. ՄԻՋՆԱԴԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ

Ազգային-քրիստոնեական մշակույթի զարգացումը

Հայ գրերի գյուտը: Մեսրոպ Մաշտոցի պատմական առաքելությունը: Հայ գրերի գյուտը և նշանակությունը: Դպրոցը:

Հայ մշակույթի Ոսկեդարը: Պատմագրություն: Փիլիսոփայություն:

Մշակութային ձեռքբերումները VI-VIII դարերում: Պատմագրություն: Աշխարհագրություն: Տոմար: Արվեստ:

Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում

Մշակույթի վերելքը: Կրթությունը: Դպրոցները և համալսարանները:

Պատմագրությունը: Իրավունքը: Բնափիլիսոփայությունը:

Գրականությունը և արվեստը: Գրականությունը: Ճարտարապետությունը և քանդակագործությունը: Նկարչությունը:

Մշակույթը դժվարին ժամանակներում (XV դար - XVII դարի առաջին կես)

Հայկական տպագրությունը: Կրթությունը: Տպագրության սկզբնավորումը և զարգացումը: Դպրոցը:

Գիտությունը և արվեստը: Պատմագրությունը: Արվեստը:

Բ մակարդակ

Պատմական փաստերի համադրում և խմբավորում

10 Նշված պնդումներից ո՞րը ճիշտ չէ:

1) Ֆլորենցիայում դուքսը Իսրայել Օրուն խոստացավ զորք տրամադրել՝ Հայաստանն ազատագրելու նպատակով:
2) Հայաստանի ազատագրության «Պֆալցյան ծրագրում» թվարկվում էին այն ուղիները ու միջոցները, որոնք անհրաժեշտ էին պարսիկներին Հայաստանից վտարելու համար:
3) Վիեննայի արքունիքը համաձայնություն տվեց՝ մասնակցելու Հայաստանի ազատագրման գործին:
4) 18-րդ դարի սկզբին Ռուսաստանը պայքար էր սկսել Բալթիկ, Սև և Կասպից ծովերի ափերին հաստատվելու համար:

11 Նշված պայմաններից առանձնացնել երեքը, որոնք տեղ են գտել հայ-արաբական 652 թ. պայմանագրում:

ա) Ի հաշիվ գանձվող հարկի՝ հայերը 15-հազարանոց այրուձի էին պահելու:
բ) Արաբները խոստանում էին հայկական ռազմական ուժերը չօգտագործել իրենց հակառակորդների դեմ պատերազմներում:
գ) Հայ վաճառականներն իրավունք էին ստանում ազատ առևտուր կատարել խալիֆայության սահմաններում:
դ) Բյուզանդացիների ներխուժման դեպքում խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան հայերը կամենային:
ե) Հայաստանին էին վերադարձվելու արաբների գրաված տարածքները:
զ) Խալիֆայությունն առնվազն երեք տարի հարկ չէր գանձելու, իսկ դրանից հետո հայերն այնքան էին վճարելու, որչափ կամենային:
է) Արաբները պարտավորվում էին վերականգնել ավերված հայկական եկեղեցիները:

1) ա, դ, զ
2) ա, գ, է
3) դ, ե, զ
4) բ, գ, դ

8 Կարդալ մեջբերված հատվածը և պատասխանել հարցին:
«Ընդառաջելով ԼՂԻՄ-ի աշխատավորների ցանկություններին՝ խնդրել Ադրբեջանական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդին՝ խոր ըմբռնման զգացում դրսևորել Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչության իղձերին և ԼՂԻՄ-ը Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի կազմից Հայկական ԽՍՀ-ի կազմ հանձնելու հարցի դրական լուծմանը»:

Ո՞ր մարմնի կողմից է կայացվել վերը բերված որոշումը:

1) ՌԿ(բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոյի
2) Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի
3) ԼՂԻՄ մարզխորհրդի նստաշրջանի
4) ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության

Համապատասխանեցում

9 Կրթական հաստատությունները համապատասխանեցնել դրանց հիմնադրման վայրերի հետ:

1) Աղաբաբյան դպրոց	ա) Մոսկվա
2) Մեսրոպյան դպրոց	բ) Աստրախան
3) Մարդասիրաց ճեմարան	գ) Զմյուռնիա
4) Սկյուտարի դպրոց	դ) Կ.Պոլիս
	ե) Կալկաթա

1) 1-բ, 2-ե, 3-ա, 4-դ
2) 1-ա, 2-դ, 3-գ, 4-ե
3) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-դ
4) 1-ա, 2-գ, 3-ե, 4-բ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԲԱԺԻՆ 1. ՊԱՅՔԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ (XVII դարի երկրորդ կես-XIX դարի առաջին կես)

Ազատագրական շարժումները XVII դ. երկրորդ կեսին և XVIII դարում

Ազատագրական պայքարի նոր փուլը: Շարժման արևմտաեվրոպական կողմնորոշումը: Հակոբ Ջուղայեցի կաթողիկոսի պատվիրակության գործունեությունը: Հայաստանի ազատագրության Իսրայել Օրու ծրագրերը: Օրին Ռուսաստանում: Օրու գործունեության նշանակությունը:

Ազատագրական զինված պայքարն Արցախում: Ռազմաքաղաքական իրադրությունը Հայաստանում և Այսրկովկասում XVIII դարի սկզբին: Ռազմական ամրությունների (սղնախներ) կազմավորումը Արցախում: Ռուսական զորքերի 1722 թ. Կասպիական արշավանքը: Թուրքական զորքերի ներխուժումը: Երևանի հերոսական պաշտպանությունը: Շարժման ծավալումն Արցախում:

Սյունիքի հայկական իշխանությունը: Ազատագրական պայքարի սկիզբը Սյունիքում: Դավիթ Բեկ: Սյունիքի հայկական իշխանության կազմավորումը: Մխիթար սպարապետ: Ապստամբության ավարտը:

Զինված պայքարի արդյունքները և Պարսկաստանի նոր քաղաքականությունը: Զինված պայքարի արդյունքները: Հայկական ինքնավարությունը Արցախում (Խամսայի մելիքությունները):

Ազատագրական պայքարը XVIII դարի կեսերին: Պայքարի գաղութահայ կենտրոնները: Հովսեփ Էմին. գործունեության նշանակությունը: Մովսես Սարաֆյանի ազատագրական ծրագիրը: Հայաստանի ազատագրության Հյուսիսային ծրագիրը:

Հնդկահայ ազատագրական կենտրոնը: Մադրասի հայրենասիրական խմբակը: «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» և «Որոգայթ փառաց» աշխատությունները: Հայաստանի ազատագրության Հարավային (Շահամիր Շահամիրյանի) ծրագիրը:

Հայոց պետականության վերականգնման խնդիրը XIX դարի առաջին կեսին

Արևելյան Հայաստանը XIX դարի սկզբին: Վարչաքաղաքական իրավիճակը: Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման սկիզբը: Հայերը 1804-1813 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմում: Գյուլիստանի հաշտությունը:

Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանին միացնելու նոր փուլը: Արևելյան Հայաստանը և ռուս-պարսկական նոր պատերազմի սկիզբը: Հայերի մասնակցությունը պատերազմին և նրանց սպասելիքները: Օշականի ճակատամարտը: Երևանի գրավումը: Թուրքմենչայի պայմանագիրը և արևելահայությունը:

Արևմտահայությունը XIX դարի առաջին երեսնամյակում: 1806-1812 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայերը: 1828-1829 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի սկիզբը: Հայերը ռազմական գործողությունների ընթացքում: Էրզրումի գրավումը և Արիանապոլսի հաշտությունը:

Հայաստանը XIX դարի 30-40-ական թվականներին: Հայաստանի ազատագրության նոր ծրագիրը: Հայկական մարզը: Ցարիզմի գաղութային քաղաքականությունը: Արևմտահայությունը 1830-1840-ական թթ.:

ԲԱԺԻՆ 2. ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ XIX ԴԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԵՍԻՆ և XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ: ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒՄԸ

Հայկական հարցի միջազգայնացումը

Արևելյան հարցի սրումը: 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայերը: Արևելյան հարցը և Ղրիմի պատերազմը: 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի պատճառները և սկիզբը: Պատերազմը Կովկասյան ճակատում: Հայերի մասնակցությունը և ակնկալիքները:

Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը և Հայկական հարցը: Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում:

Հայ քաղաքական կյանքի վերելքը

Ազգային-հասարակական շարժումները: Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը: Զեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը:

Ազատագրական պայքարի նոր գաղափարախոսությունը: Ազատագրական խմբակները: Զինված պայքարի գաղափարախոսության ձևավորումը: Զինված պայքարի նոր դրսևորումները: Ազատագրական խմբակների ձևավորումը: Ազատագրական կազմակերպությունները 1880-ական թթ.:

Հայ ազգային կուսակցությունները: Արմենական կուսակցություն: Հնչակյան կուսակցություն: Հայ հեղափոխական դաշնակցություն:

Ազատագրական պայքարի զինված փուլը

Ազատագրական պայքարի վերելքը: Հայդուկային շարժումը: Հայդուկային շարժման առաջացման պատճառները: Հայդուկային պայքարի առաջին քայլերը: Շարժման վերելքը. նշանավոր հայդուկները: Հայդուկային շարժումը և կուսակցությունները:

Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի իրագործման սկիզբը: Արևմտահայերի ցեղասպանության աբդուլհամիդյան ծրագիրը: 1894-1896 թթ. զանգվածային կոտորածները:

Հայ ազատագրական պայքարը 1894-1896 թվականներին: Հայկական հարցը և տերությունները: Սասունի 1894 թ. հերոսամարտը: Զեյթունի 1895-

Պատմական իրադարձությունների ու երևույթների պատճառների և հետևանքների իմացություն

5 Ինչո՞վ էր պայմանավորված Վանի թագավորության և Ասորեստանի հարաբերությունների մերձեցումը Արգիշտի II-ի օրոք:

1) Երկու պետություններում էլ արդեն իշխում էին նույն արքայատոհմի ներկայացուցիչներ:
2) Նրանց համար հանդես էին եկել նոր վտանգավոր հակառակորդներ:
3) Արգիշտի II-ը ընդունել էր Ասորեստանի գերիշխանությունը:
4) Նրանք արդեն սահմանակից պետություններ չէին:

Դեպքերի հաջորդականության իմացություն

6 Բագրատունի արքաների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության:

ա) Աշոտ Ողորմած
բ) Գագիկ I
գ) Աշոտ Երկաթ
դ) Սմբատ II

1) գ, դ, ա, բ
2) գ, ա, դ, բ
3) ա, գ, դ, բ
4) ա, բ, գ, դ

Աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ

7 Հայոց ո՞ր արքայի գործունեության մասին է Մովսես Խորենացու ստորև բերվող վկայությունը.
«…հրամայել է որոշել գյուղերի և ագարակների սահմանները…, կոփել է տվել քառակուսի քարեր և տնկել հողի մեջ»:

1) Տիգրան II-ի
2) Արտավազդ II-ի
3) Երվանդ IV-ի
4) Արտաշես I-ի

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ՆՄՈՒՇՆԵՐ

Ա մակարդակ

Տարեթվերի իմացություն

1 Ե՞րբ է ստորագրվել Սևրի խաղաղության պայմանագիրը.

1) 1918 թ. հունիսի 4-ին
2) 1920 թ. օգոստոսի 10-ին
3) 1919 թ. հունվարի 18-ին
4) 1921 թ. մարտի 16-ին

Փաստերի և երևույթների իմացություն

2 Ո՞վ էր «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության հիմնադիրը.

1) Խաչատուր Կերեքցյանը
2) Արսեն Կրիտյանը
3) Պետրոս Հայկազունին
4) Հակոբ Կալոյանը

Պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն

3 Ինչպե՞ս էին անվանում արքունիքի և թագավորական պահակազորի հրամանատարին Արշակունիների օրոք.

1) մարդպետ
2) սպարապետ
3) մաղխազ
4) ոստանիկ

4 Նէպը տնտեսական քաղաքականություն էր, որի նպատակն էր…

1) շուկայական հարաբերությունների հիման վրա աշխուժացնել ու զարգացնել երկրի տնտեսությունը:
2) ապահովել գյուղատնտեսության արագ կոլեկտիվացումը:
3) բացառել ազատ առևտուրը և շուկայական հարաբերությունները:
4) սահմանափակել կալվածատիրական հողատիրությունը:

1896 թթ. ապստամբությունը: Վանի 1896 թ. հերոսական ինքնապաշտպանությունը: Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը:

Հայ ազատագրական շարժումները XX դարի սկզբին

Պայքար ցարիզմի հակահայ քաղաքականության դեմ: Ցարիզմի գաղութային քաղաքականությունը և հայ ժողովրդի պայքարը: Հայ-թաթարական (ադրբեջանական) ընդհարումները:

Ազատագրական պայքարը Արևմտյան Հայաստանում: Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը: Սասունի 1904 թ. ապստամբությունը:

Երիտթուրքերի հեղաշրջումը և արևմտահայությունը: Երիտթուրքերի հեղաշրջումը: Հայերի ոչնչացման ծրագրի շարունակումը: Պանթյուրքիզմը՝ պետական քաղաքականություն:

Հայկական հարցը 1912-1914 թվականներին: Հայկական հարցի վերաբացումը: Դիվանագիտական պայքարը: Ռուս-թուրքական համաձայնագիրը:

Հայաստանը և հայ ժողովուրդը Առաջին աշխարհամարտի տարիներին

Աշխարհամարտի սկիզբը:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի կովկասյան ճակատը: Օսմանյան կայսրության և Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական ծրագրերը Մերձավոր Արևելքում: Պատերազմի ընթացքը կովկասյան ճակատում 1914-1916 թվականներին: Սայքս-Պիկոյի համաձայնագիրը: Ռուսաստանի քաղաքականությունը Արևմտյան Հայաստանի գրավված տարածքում:

Հայ կամավորական շարժումը: Կամավորական շարժումը: Հայկական ջոկատների մասնակցությունը մարտական գործողություններին: Կամավորական ջոկատների վերածումը կանոնավոր զինուժի:

Հայոց Մեծ եղեռնը: Հայերի ցեղասպանությունը՝ երիտթուրքերի պետական քաղաքականություն: Մեծ եղեռնը: Հայերի ինքնապաշտպանական մարտերը:

Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացի սկիզբը: Մեծ եղեռնի հետևանքները: Տերությունների և միջազգային հանրության վերաբերմունքը:

Հայ ազգային-քաղաքական կյանքի վերելքը 1917 թ. փետրվարյան հեղափոխությունից հետո: Նոր իշխանության ձևավորումը Այսրկովկասում: Ժամանակավոր կառավարությունը և Արևմտյան Հայաստանը: Արևմտահայերի ազգային խորհրդի ստեղծումը: Արևելահայ ազգային խորհրդի ստեղծումը:

Բոլշևիկյան հեղաշրջումը և Հայաստանը: Իրադրությունը Այսրկովկասում և Կովկասյան ճակատում: «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակը: Արևմտահայ զորամիավորման ստեղծումը: Հայկական հարցը Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության բանակցություններում:

Իրադրությունը Հայաստանում և Այսրկովկասում (1918 թ. հունվար-ապրիլ): Հայկական կանոնավոր զորքի ստեղծումը: Պատերազմի վերսկսումը: Հայկական զորքի վերակազմակերպումը: Այսրկովկասի անջատումը Ռուսաստանից:

1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը: Թուրք-անդրկովկասյան պատերազմի վերաճումը թուրք-հայկականի: Սարդարապատի և Բաշ Ապարանի ճակատամարտերը: Ղարաքիլիսայի հերոսամարտը: Մայիսյան ճակատամարտերի պատմական նշանակությունը:

ԲԱԺԻՆ 3. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը

Մշակութային ձեռքբերումները XVII դարի երկրորդ կեսին և XVIII դարում: Առաջին հայ պարբերականը: Պատմագիտությունը:

Հայ մշակույթը XIX դարի առաջին կեսին: Դպրոցական կյանքի վերելքը: Գիտությունը: Արվեստը:

XIX դարի երկրորդ կեսի և XX դարի սկզբի մշակութային վերելքը

Բնական և հումանիտար գիտությունների զարգացումը: Բնական գիտությունները: Հայագիտությունը: Պատմագիտության զարգացումը:

Գրական հիմնական ուղղությունները:

Արվեստը և ճարտարապետությունը: Կերպարվեստը: Թատրոնը: Երաժշտությունը: Ճարտարապետությունը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԲԱԺԻՆ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Երկրի ներքին կյանքը

Հայկական պետականության ծնավորումն ու ամրապնդումը: Հայաստանի հանրապետության հռչակումը: Բաթումի պայմանագիրը: Իշխանության մարմինների ստեղծումը: Հայաստանի Հանրապետության խորհրդանիշները: Հայերենը՝ պետական լեզու: Ազգային բանակը:

Սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական կյանքը: Սոցիալ-տնտեսական կացությունը: Տնտեսական վերափոխումները: Հասարակական-քաղաքական կյանքը: 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը:

Հանրապետության միջազգային դրությունը: Հայկական հարցը

Հանրապետության արտաքին կապերը և հարաբերությունները: Հարաբերությունները Քառյակ միության երկրների հետ: Հայ-վրացական հարաբերությունները: Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:

շարքը 4-ի փոխարեն կազմվում է 5 կամ 6 անուններից, իսկ երկրորդ շարքը՝ համապատասխանաբար 6 կամ 7: Ամեն դեպքում, այդ առաջադրանքների կատարման սկզբունքը նույնն է: Բացառելով երկրորդ շարքի ավելորդ կետը՝ շրջանավարտը նախ կատարում է մնացած զույգերի համապատասխանեցում: Դրանից հետո ստացած պատասխանը նա համեմատում է առաջադրանքում տրված հնարավոր պատասխանի չորս տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

Մնացած երկու առաջադրանքները (79-80-րդը) աղյուսակներ են: Դրանց պատասխանելը շրջանավարտից պահանջում է ավելի մեծ գիտելիքներ համադրելու ունակություն:

Թիվ 79 առաջադրանքը կազմվում է երեք շարքերից: Առաջինում առկա է չորս, իսկ երկրորդ և երրորդ շարքերում՝ պատասխանի հինգ տարբերակ: Այսինքն՝ երկրորդ և երրորդ շարքերում առկա են հնարավոր պատասխանի մեկական ավելորդ տարբերակներ: Հետևաբար, որպես այդ առաջադրանքին պատասխանելու առաջին քայլ, շրջանավարտին խորհուրդ է տրվում նախ որոշել և բացառել ավելորդ տարբերակները: Դրանից հետո շրջանավարտն ըստ առաջին շարքի հերթականության կազմում է իր համոզմամբ ճիշտ չորս եռյակները: Դրանից հետո իր ստացած աղյուսակը նա համեմատում է առաջադրանքում որպես հնարավոր ճիշտ պատասխաններ տրված աղյուսակների չորս տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

Թիվ 80 առաջադրանքն ավելի բարդ է: Այն չորս հավասար շարքեր պարունակող աղյուսակ է: Առաջադրանքին պատասխանելու սկզբունքը նույնն է, ինչ նախորդինը: Ըստ աղյուսակի առաջին շարքի հերթականության, շրջանավարտը պետք է կազմի համապատասխանեցված չորս քառյակներ, ստացված աղյուսակը համեմատի առաջադրանքում որպես հնարավոր ճիշտ պատասխաններ տրված աղյուսակների չորս տարբերակների հետ և ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

Տրված 6 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնարարության ձևով: Օրինակ՝ «Փաստարկներից ընտրել երեքը, որոնք ճիշտ են պարզաբանում 1723 թ. թուրքական բանակի դեպի Անդրկովկաս արշավելու պատճառները»:

Շրջանավարտն առաջադրանքում առաջարկված վեց (այլ դեպքում՝ յոթ) փաստարկներից (այլ դեպքում՝ պայմաններից) ընտրում է, իր կարծիքով, ճիշտ երեք պատասխանները: Ստացած պատասխանը նա համեմատում է առաջադրանքում առաջարկված պատասխանի չորս հնարավոր տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Դեպքերի հաջորդական դասավորություն**

Առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնարարության ձևով: Օրինակ՝ «Ճակատամարտերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ»:

Տրված 6 առաջադրանքները նույնանման չեն և ունեն բարդության տարբեր աստիճան: Առաջադրանքներից չորսում տրվում են պատմական գործիչների, դեպքերի կամ իրադարձությունների շարքեր՝ բաղկացած 6 կամ 10 անվանումներից: Շրջանավարտից պահանջվում է գտնել հաջորդական ճիշտ դասավորությունը: Օգտագործելով տարբեր թեմաներից ունեցած իր գիտելիքները՝ շրջանավարտը նախ կազմում է շարքի իր տարբերակը: Դրանից հետո այն համեմատում է առաջադրանքում առաջարկված պատասխանի հնարավոր չորս տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

Մյուս երկու առաջադրանքների պահանջն այլ է: Տրվում են վեց պատմական գործիչների, դեպքերի կամ իրադարձությունների շարքեր և պահանջվում է գտնել դրանցից մեկը կամ երկուսը, որոնք խախտում են շարքի հաջորդական դասավորությունը: Այս դեպքում շրջանավարտը նախ պետք է ուշադիր ուսումնասիրի շարքը և առանձնացնի նրա հաջորդական դասավորությունը խախտող իրադարձությունը (կամ իրադարձությունները): Դրանից հետո իր ստացած պատասխանը նա համեմատում է առաջադրանքում առաջարկված պատասխանի հնարավոր չորս տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Համապատասխանեցում**

Տրված 6 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնարարության ձևով: Օրինակ՝

ա) Պատմական գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց զբաղեցրած պաշտոնների հետ:

բ) Համապատասխանեցնել իրադարձությունը, տարեթիվը, գործչի անունը: Պատասխանները լրացնել առաջին խմբում առաջարկված հերթականության համաձայն:

Առաջադրանքները նույնատիպ չեն և աստիճանաբար բարդանում են: Դրանցից չորսը (66-69-րդը) կազմված են Ա մակարդակի համանման առաջադրանքների սկզբունքով: Պարզապես Բ տարբերակում առաջին

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում: Սևրի պայմանագիրը: Հայկական պատվիրակությունների գործունեությունը Փարիզի խորհրդաժողովում: Միացյալ և անկախ Հայաստանի հռչակումը: Հայկական հարցը Սան Ռեմոյի կոնֆերանսում: Սևրի պայմանագիրը և Հայաստանը:

Իրադրությունը Կիլիկիայում և կիլիկիահայությունը: Հայկական լեգեոնը: Կիլիկիահայության դրությունը և ինքնապաշտպանական մարտերը:

Առաջին հանրապետության անկումը

Հայաստանը Խորհրդային Ռուսաստանի և քեմալական Թուրքիայի քաղաքականության ոլորտում: Խորհրդային Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականությունը: Քեմալական շարժումը և Հայաստանը: Հայ-ռուսական բանակցությունները Մոսկվայում: 1920 թ. օգոստոսի 10-ի Թիֆլիսի համաձայնագիրը: Քեմալա-բոլշևիկյան համագործակցությունը: Թուրք-հայկական պատերազմը:

Հայաստանի խորհրդայնացումը: Հայ-ռուսական բանակցությունները Երևանում: Ներքաղաքական ճգնաժամը: Հայաստանի խորհրդայնացումը:

ԲԱԺԻՆ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱ-ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խորհրդային Հայաստանը 1920-1922 թթ.

Խորհրդային իշխանության հաստատումը: Փետրվարյան ապստամբությունը: Կառավարման նոր համակարգի ձևավորումը: «Ռազմական կոմունիզմի» քաղաքականությունը և դրա հետևանքները: Փետրվարյան ապստամբությունը: Անցումը նոր տնտեսական քաղաքականության և արտաքին օգնությունը:

ՀՍԽՀ Սահմանադրությունը: Խորհրդային Հայաստանը Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմում: ՀՍԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարը: ՀՍԽՀ առաջին Սահմանադրությունը: Հայաստանը Անդրդաշնության կազմավորման գործընթացում: ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը:

ՀՍԽՀ տարածքային հիմնախնդիրները և արտաքին կապերը: Լոռու չեզոք գոտու և Ջավախքի հիմնախնդիրը: Զանգեզուրի, Լեռնային Ղարաբաղի և Նախիջևանի հիմնախնդիրը: Հայկական տարածքների հարցը Մոսկվայի և Կարսի 1921 թ. պայմանագրերում:

ԲԱԺԻՆ 3. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԽՍՀՄ-Ի ԿԱԶՄՈՒՄ

Սոցիալիստական հասարակության ձևավորումը

Նոր տնտեսական քաղաքականությունը: Արդյունաբերացումը և կոլեկտիվացումը: Նէպը և դրա արդյունքները: Արդյունաբերացումը և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Կոմունիստական կուսակցության մենիշխանության հաստատումը և այլ կուսակցությունների գործունեության արգելումը: Ներկուսակցական պայքարը: Անհատի պաշտամունքի ձևավորումը: Քաղաքական բռնաճնշումները: Պետության անհանդուրժողական քաղաքականությունը կրոնի և եկեղեցու նկատմամբ:

Հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին (1941 - 1945 թթ.)

Հայ ժողովրդի ներդրումը Մեծ հայրենականում: Գերմանիայի հարձակումը ԽՍՀՄ-ի վրա: Հայկական ազգային դիվիզիաների կազմավորումը և նրանց մարտական ուղին: Հայ ռազմիկների մասնակցությունը մարտական գործողություններին: Պատերազմի հայ հերոսները և զորավարները:

Խորհրդային Հայաստանը հետպատերազմյան տարիներին (1945-1985 թթ.)

Հանրապետության քաղաքական դրությունը: Քաղաքական բռնաճնշումների նոր փուլը: 1949 թ. զանգվածային աքսորը: Հայկական հարցի վերաբացումը միջազգային նոր պայմաններում: Անհատի պաշտամունքի հետևանքների հաղթահարումը: Ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքը: Այլախոհությունը Հայաստանում:

Խորհրդային Հայաստանը վերակառուցման տարիներին

Վերակառուցման քաղաքականությունը: Արցախյան շարժումը: Արցախյան շարժման նոր փուլը: Հանրահավաքներ Երևանում: Սումգաիթյան ողբերգությունը: Շարժման հետագա վերելքը: Խորհրդային բանակի և Ադրբեջանի հատուկջոկատայինների գործողությունները ԼՂԻՄ-ում:

Հայաստանի անկախացման գործընթացը: Շրջադարձային փոփոխություններ հանրապետության քաղաքական կյանքում: Հայաստանի անկախության մասին հռչակագիրը: ԽՍՀՄ-ի պահպանման փորձերը: ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, ԱՊՀ-ի ստեղծումը:

ԲԱԺԻՆ 4. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԴԻ ՓՈՒԼՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետությունը

Անկախ պետականության կայացման գործընթացը: Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը: ՀՀ Սահմանադրության ընդունումը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Բազմակուսակցական համակարգի ձևավորումը: Ներքաղաքական զարգացումները 1999-2010 թթ.:

պատասխանի չորս տարբերակ: Իր ստացած պատասխանը համեմատելով դրանց հետ՝ շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

<u>Բ մակարդակ (30 առաջադրանք)</u>

Ի տարբերություն Ա մակարդակի, որտեղ առաջադրանքները պարզ հարցադրումներից ու պահանջներից աստիճանաբար բարդանում են և գերազանցապես պարզ ու միջին բարդության հարցեր են, Բ մակարդակի առաջադրանքներն ավելի բարդ են և շրջանավարտից պահանջում են «Հայոց պատմություն» առարկայի խոր իմացություն: Ճիշտ է, Բ մակարդակի առաջադրանքների մեծ մասը կազմվում են նույն սկզբունքներով, որոնք հանդիպում ենք Ա մակարդակում, բայց դրանց պատասխանելու համար պահանջվում է և՛ անհամեմատ ավելի շատ ժամանակ, և՛ ավելի մեծ ծավալի գիտելիքներ համադրելու, և՛ տրամաբանելու կարողություն: Ըստ որում, որոշ տիպի առաջադրանքներ աստիճանաբար բարդանում են:

• **Պատմական փաստերի համադրում և խմբավորում**

Տրված 8 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հարցերի (ա) կամ հանձնարարությունների (բ) ձևով: Օրինակ՝

ա) Նշված պնդումներից ո՞րը ճիշտ չէ:

բ) Նշված պայմաններից առանձնացնել երեքը, որոնք տեղ են գտել հայ-արաբական 652 թ. պայմանագրում:

Առաջին դեպքում բերվում են 4 պնդումներ, որոնցից շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը: Ակնհայտ է, որ երկրորդ դեպքում առաջադրանքն ավելի բարդ է և պահանջում է գիտելիքները համադրելու կարողություն: Առաջադրանքում բերված հինգ կամ յոթ պայմաններից շրջանավարտը պետք է առանձնացնի երեքը: Իր ընտրած կետերը նա պետք է համեմատի առաջադրանքի վերջում տրված պատասխանի չորս հնարավոր տարբերակների հետ և ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն**

Տրված 4 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնա-րարության ձևով: Օրինակ՝ «Հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը»:

Բերվում են չորս (այլ դեպքում հինգ) տերմիններ կամ հասկացություններ և դրանց բովանդակության կամ նշանակության բացատրության հինգ (այլ դեպքում վեց) տարբերակներ: Շրջանավարտը նախ պետք է որոշի չորս (այլ դեպքում հինգ) ճիշտ զույգերը՝ բացառելով բացատրության ավելորդ տարբերակը: Դրանից հետո նա իր ստացած պատասխանը համեմատում է առաջադրանքում առաջարկված պատասխանի չորս հնարավոր տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Պատմական իրադարձությունների և երևույթների պատճառների ու հետևանքների իմացություն**

Որոշ դեպքերում առաջադրանքների համար առաջարկվող պատասխանները շարունակում են պահանջի միտքը: Օրինակ՝ «Նէպը տնտեսական քաղաքականություն էր, որի նպատակն էր…»:

Երկու դեպքերում էլ տրված են հնարավոր պատասխանի չորս տարբերակներ, որոնցից շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Պատմական իրադարձությունների և երևույթների պատճառների ու հետևանքների իմացություն.**

Տրված 4 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հարցի ձևով: Օրինակ՝ «Ինչո՞վ էր պայմանավորված Վանի թագավորության և Ասորեստանի հարաբերությունների մերձեցումը Արգիշտի II-ի օրոք»:

Տրված է հնարավոր պատասխանի չորս տարբերակներ, որոնցից շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Դեպքերի հաջորդական դասավորություն**

Այս տիպի Ա մակարդակի առաջադրանքներում անունների և իրադարձությունների շարքը երկար չէ՝ 4-5 անուն կամ դեպք: Տրված 8 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնարարության ձևով: Օրինակ՝ «Բագրատունի արքաներին դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության»:

Ներկայացված է Բագրատունի արքաների անվանացանկ և առաջարկված է հնարավոր պատասխանների չորս տարբերակ, որոնցից շրջանավարտը ընտրում է միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ**

Տրված 4 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հարցի (ա) կամ հանձնարարության (բ) ձևով: Օրինակ՝

ա) Հայոց ո՞ր արքայի գործունեության մասին է Մովսես Խորենացու ստորև բերվող վկայությունը:

բ) Կարդալ մեջբերված հատվածը և պատասխանել հարցին:

Երկու դեպքում էլ շրջանավարտը ծանոթանում է սկզբնաղբյուրից բերված հատվածին, ընտրում պատասխանը, այն համեմատում առաջադրանքում առաջարկված պատասխանի հնարավոր չորս տարբերակների հետ և ընտրում միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Համապատասխանեցում**

Տրված 4 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հանձնարարության ձևով: Օրինակ՝ «Կրթական հաստատությունները համապատասխանեցնել դրանց հիմնադրման վայրերի հետ»:

Առաջադրանքի ձևակերպումից հետո տրված է չորս կրթական հաստատությունների անվանումների շարք և դրանց հիմնադրման վայրերի հինգ անուններից կազմված շարք (կարող էր լինել նաև հակառակ տարբերակը): Շրջանավարտը պետք է գտնի երկրորդ շարքում եղած ավելորդ տեղանունը և այն բացառելով՝ կազմի չորս ճիշտ զույգերից կազմված շարք: Առաջադրանքի վերջում տրված է հնարավոր

ՀՀ միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը: Հայաստանի Հանրապետության միջազգային ճանաչումը: Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը

Անկախության հռչակումը և պետականության ձևավորումը: Արցախյան պատերազմի ծավալումը: Շուշիի ու Լաչինի ազատագրումը: Պատերազմի հետագա ընթացքը: Ղարաբաղյան բանակի հաղթանակը և զինադադարի կնքումը (1994 թ. մայիս): Արցախյան ազատամարտի հերոսները:

ԲԱԺԻՆ 5. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԸ 1920 ԹՎԱԿԱՆԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ

Հայկական Սփյուռքը 1920-1939 թվականներին

Սփյուռքի առաջացումը: Հայկական հարցը և սփյուռքահայությունը: Սփյուռքահայերի հայրենադարձությունը:

Հայկական Սփյուռքը 1946-1991 թվականներին

Հայրենադարձությունը: Սփյուռքահայ կենտրոնները: 1946-1948 թթ. զանգվածային հայրենադարձությունը: 1950-1980-ական թվականների հայրենադարձությունը: Սփյուռքահայության տեղաշարժերը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Սփյուռքահայության պայքարը հայ դատի համար պատերազմի ավարտական փուլում: Համաշխարհային հայկական կոնգրեսը: Սփյուռքահայերի հետագա պայքարը Հայկական հարցի լուծման և ցեղասպանության միջազգային ճանաչման համար:

ԲԱԺԻՆ 6. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱ-ՇՐՋԱՆՈՒՄ

Մշակույթը 1920-1941 թվականներին

Գիտության զարգացումը: Հասարակական գիտությունների զարգացումը: Կիրառական և բնական գիտությունների զարգացումը:

Գրականությունը և արվեստը: Խորհրդահայ գրականությունը: Թատրոնը և կինոարվեստը: Կերպարվեստը և երաժշտությունը:

Ճարտարապետությունը:

Մշակույթի վերելքը (1945-1991 թթ.)

Գիտությունը: Գիտությունների ակադեմիան: Գիտահետազոտական կենտրոնները: Կիբեռնետիկայի, էլեկտրոնիկայի զարգացումը: Հայագիտության զարգացումը:

Արվեստը: Երաժշտությունը: Թատրոնը: Կինոն: Կերպարվեստը:

Ճարտարապետությունը:

Հայկական մշակույթի արդի վիճակը

Մշակույթի դժվարին վիճակը անկախության հռչակումից հետո:

ԹԵՍՏԻ ԹԵՄԱՏԻԿ-ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԻՆ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Թեմատիկ-բովանդակային առումով թեստի Ա և Բ մակարդակների առաջադրանքները ոչ բոլոր դեպքերում են կազմվելու նույն սկզբունքով:

Ա մակարդակի 50 առաջադրանքները ժամանակագրական առումով բաշխվելու են համամասնորեն: Դրանցում ներառվելու են հայոց պատմության հին, միջին, նոր և նորագույն շրջանի վերաբերյալ գրեթե նույն թվով հարցեր: Միաժամանակ դրանցում, որպես կանոն, արտացոլվելու են հայոց պատմության ուղեցույցի բովանդակային դասիչի բոլոր թեմաները: Առաջադրանքներում տեղ են գտնելու հայ ժողովրդի հասարակական-քաղաքական պատմության, սոցիալ-տնտեսական կյանքի և մշակույթի վերաբերյալ բազմաբնույթ հարցեր:

Չնայած Բ մակարդակի առաջադրանքները կազմելիս նույնպես պահպանվելու է ժամանակագրական ու բովանդակային որոշակի համամասնություն, այդուհանդերձ, նկատի ունենալով այդ մակարդակի առաջադրանքների առանձնահատկությունները և թվով ավելի քիչ լինելը, պարտադիր չէ, որ դրանք արտացոլեն բովանդակային դասիչում ընդգրկված բոլոր թեմաները:

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Միասնական քննության թեստի բոլոր 80 առաջադրանքները կազմված են ճիշտ պատասխանն ընտրելու սկզբունքով, այսինքն՝ տրված չորս պատասխաններից միայն մեկն է ճիշտ: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1 միավոր, սխալ պատասխանը կամ պատասխանի բացակայությունը՝ 0: Առաջադրանքը կատարված է համարվում, եթե քննություն հանձնողն ընտրում է ճիշտ պատասխան: Այսինքն՝ 80 առաջադրանքների կատարման համար տրվող միավորների ընդհանուր գումարը կազմում է 80:

Առաջադրանքների պահանջները հիմնականում ձևակերպվում են հարցերի (ա) կամ հանձնարարությունների (բ) ձևով, օրինակ՝

ա) Ե՞րբ է ստորագրվել Սևրի խաղաղության պայմանագիրը:

բ) Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերի հետ:

Որոշ դեպքերում առաջադրանքներում առաջարկվող պատասխանները շարունակում են պահանջի միտքը, օրինակ՝

Նէպը տնտեսական քաղաքականություն էր, որի նպատակն էր…

Բոլոր դեպքերում լուծման սկզբունքը նույնն է. առաջարկվող հնարավոր չորս պատասխաններից պետք է ընտրել մեկը:

Ուղեցույցում բերված առաջադրանքների նմուշների հիման վրա հարկ ենք համարում որոշ բացատրություններ տալ դրանց կատարման վերաբերյալ:

<u>Ա մակարդակ (50 առաջադրանք)</u>

• **Տարեթվերի իմացություն**

Բոլոր 12 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հարցի ձևով: Օրինակ՝ «Ե՞րբ է ստորագրվել Սևրի խաղաղության պայմանագիրը»:

Տրված է հնարավոր պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Փաստերի և երևույթների իմացություն**

Բոլոր 14 առաջադրանքների պահանջները ներկայացվում են հարցի ձևով: Օրինակ՝ «Ո՞վ էր «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության հիմնադիրը»:

Տրված է հնարավոր պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից շրջանավարտը պետք է ընտրի միակ ճիշտ պատասխանը:

• **Պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն**

Տրված 4 առաջադրանքների պահանջները հիմնականում ներկայացվում են հարցի ձևով: Օրինակ՝ «Ինչպե՞ս էին անվանում արքունիքի և թագավորական պահակազորի հրամանատարին Արշակունիների օրոք»: